

Justitsministeriet

Civil- og Politiafdelingen

Kontor: Civilkontoret
Sagsnr.: 2006-156-0047
Dok.: JKA40191

Besvarelse af spørgsmål nr. 13 af 24. februar 2006 fra Folketingets Retsudvalg.

Spørgsmål:

”Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 24/2-06 fra Forbrugerrådet, vedrørende L 65 (Juridisk rådgivning), jf. L 65 – bilag 11”

Svar:

1. Forbrugerrådet anfører i sin henvendelse til udvalget bl.a., at rådet forventer, at det nye marked for juridisk rådgivning især vil være rettet mod forbrugerne, og at det derfor er vigtigt, at området ikke kun bliver dækket af oplysningsregler med hensyn til pris, men også af ufravigelige regler, der beskytter forbrugerne.

Justitsministeriet er enig i, at der netop af hensyn til forbrugerne er behov for en nærmere regulering af den juridiske rådgivningsvirksomhed, og at det efter Justitsministeriets opfattelse derfor ikke vil være tilstrækkeligt blot at ophæve markedsføringsforbuddet i vinkelskriverloven og i øvrigt lade rådgivningsområdet være underlagt de mere generelle regler i markedsføringsloven. Hensynet til forbrugerne er efter Justitsministeriets opfattelse søgt varetaget i tilstrækkelig grad ved lovforslagets regler om god skik for juridisk rådgivning, og lovforslaget er efter Justitsministeriets opfattelse således udtryk for den rigtige balance imellem på den ene side hensynet til at sikre den nødvendige forbrugerbeskyttelse, og på den anden side ønsket om at gennemføre en liberalisering på markedet for juridisk rådgivning.

2. Forbrugerrådet bemærker endvidere, at det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at justitsministeren vil inddrage Forbrugerombudsmanden ved udarbejdelsen af administrative regler om god skik for juridisk rådgivning. Forbrugerrådet ønsker i den forbindelse præciseret, at udtrykket ”administrative regler” tillige omfatter de materielle regler for god skik for juridisk rådgivning og ikke kun regler for, hvorledes Forbrugerombudsmanden skal forvalte sit tilsyn med lovens overholdelse.

Forbrugerrådet ønsker endvidere, at rådet også bliver inddraget i forbindelse med fastlæggelsen af de regler, der skal udstedes i bekendtgørelsesform. Forbrugerrådet anfører i den forbindelse, at en bekendtgørelse efter rådets opfattelse skal træde i kraft samtidig med loven.

Justitsministeriet bemærker hertil, at det fremgår direkte af lovforslagets § 2, stk. 8, at justitsministeren efter forhandling med ministeren for familie- og forbrugeranliggender fastsætter *yderligere regler om god skik for juridisk rådgivning*. Det er disse regler, der i bemærkningerne i lovforslaget omtales som ”administrative regler”.

Det tilføjes, at Justitsministeriet vil sende et udkast til bekendtgørelse om god skik for juridisk rådgivning i høring hos relevante myndigheder og organisationer, herunder Forbrugerrådet, før bekendtgørelsen udstedes.

3. Forbrugerrådet anfører i sin henvendelse endvidere, at det efter rådets opfattelse vil være vanskeligt for såvel den, der yder juridisk rådgivning, som den, der modtager den, at forstå om loven finder anvendelse, og rådet henviser i den forbindelse til § 1, stk. 1, og § 2, stk. 1, i forslaget, hvorefter loven dækker rådgivning ”af overvejende juridisk karakter”.

Forbrugerrådet anfører endvidere, at rådet forudsætter, at der anlægges en bred forståelse af begrebet juridisk rådgivning, og at den betegnelse som en rådgivningsvirksomhed måtte anvende, ikke skal være udslagsgivende. Det er således Forbrugerrådets opfattelse, at loven bør finde anvendelse på enhver form for juridisk rådgivning, medmindre det er klart, at der udelukkende er tale om en meget lille og ikke vidtrækkende del af rådgivningen.

Forbrugerrådet er endelig af den opfattelse, at udgangspunktet bør være, at loven finder anvendelse, og at bevisbyrden for, at dette ikke er tilfældet, bør placeres hos den erhvervsdrivende.

Som anført i den samtidige besvarelse af spørgsmål nr. 10 stiller Justitsministeriet et ændringsforslag til lovforslaget, som indebærer at lovens anvendelsesområde begrænses til forbrugerforhold. Ændringsforslaget indebærer desuden, at rådgiveren – og ikke forbrugeren – har bevisbyrden for, at rådgivningen ikke er omfattet af loven. Forbrugerrådets synspunkter er således imødekommet på dette punkt.

4. Forbrugerrådet gør desuden opmærksom på, at rådet tidligere har påpeget, at det vil være fordel, hvis der bliver udarbejdet en standardaftale på området, og at rådet har tidligere foreslået en slags ”AB92 light”. Forbrugerrådet henviser i den forbindelse til bemærkningerne til forslaget § 2, stk. 2, hvoraf fremgår, at det – når der på et tidspunkt måtte have dannet sig en branche for juridisk rådgivning – kunne være hensigtsmæssigt at udarbejde en standardaftale på området.

Det fremgår af Forbrugerrådets henvendelse, at rådet finder, at en sådan standardaftale bør udarbejdes i forbindelse med lovens ikrafttræden. Forbrugerrådet anfører, at der som minimum kunne udarbejdes en fast skabelon, som parterne kan udfylde.

Justitsministeriet kan i den forbindelse henvises til besvarelsen af 8. december 2005 på spørgsmål nr. 1 vedrørende lovforslaget, hvor det bl.a. anføres, at det – når der på et tidspunkt måtte have dannet sig en branche for juridisk rådgivning – vil kunne være hensigtsmæssigt at udarbejde en standardaftale på området, som kan danne grundlag for aftaler om juridisk rådgivning. Sådanne standardaftaler kendes i dag inden for andre brancher, jf. f.eks. Almindelige betingelser for arbejder og leverancer i bygge- og anlægsvirksomhed (AB 92).

Det anføres desuden i besvarelsen, at med ophævelsen af markedsføringsforbuddet i vinkelskriverloven må det forventes, at der vil opstå et nyt marked for juridisk rådgivning. Nogle af aktørerne på dette nye marked vil formentlig være etablerede rådgivere, som allerede i dag leverer rådgivningsydelser på andre områder, og som er organiseret i en brancheorganisation, f.eks. revisorer. Lovforslaget indebærer ingen begrænsninger i, hvem der kan levere juridiske rådgivningsydelser. Det må derfor antages, at der tillige vil blive ydet juridisk rådgivningsvirksomhed af en række nye aktører, som ikke i dag beskæftiger sig med dette område.

Der findes således ikke på nuværende tidspunkt en brancheorganisation, der repræsenterer det kommende samlede marked for juridisk rådgivning, og det er derfor ikke muligt på nuværende tidspunkt at angive, hvilken organisation der kan inddrages i arbejdet med at udforme en standardaftale om juridisk rådgivning. Det tilføjes, at lovforslaget er omfattet af lovovervågning. Dette indebærer, at Justitsministeriet i 2009 efter høring af de berørte myndigheder og organisationer vil udarbejde en redegørelse til Folketinget om lovens virkninger. Spørgsmålet om udarbejdelse af en standardaftale på området vil kunne indgå i denne redegørelse.

5. Forbrugerrådet ønsker endvidere, at der stilles krav om obligatorisk ansvarsforsikring for juridiske rådgivere, og rådet finder det ikke overbevisende, at forsikringsbranchen har oplyst, at branchen ikke kan levere en forsikring til dette formål. Forbrugerrådet anfører bl.a. som begrundelse for en obligatorisk ansvarsforsikringsordning, at juridisk rådgivning er et område, hvor der ikke stilles kvalifikationskrav, og hvor der ikke er en præcis lovgivning, men hvor forbrugeren potentielt kan lide store tab, og at der derfor bør være sikkerhed for erstatning.

Som det fremgår af afsnit 4.3.2. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget har Justitsministeriet drøftet problemstillingen med forsikringsbranchen, der har oplyst, at indførelse af lovpligtige ansvarsforsikringer har som konsekvens, at forsikringsselskaberne får en afgørende indflydelse på tilgangen til – og reguleringen af – det pågældende marked. Branchen af juridiske rådgivere vil muligvis komme til at bestå af rådgivere med meget forskellig uddannelsesmæssig og

faglig baggrund, og det vil derfor formentlig ikke være muligt for forsikringselskaberne at lave en standardiseret ansvarsforsikring på området. Forsikringselskaberne vil formentlig være ganske tilbageholdende med at tegne forsikringer på dette marked, og reelt vil en række juridiske rådgivere, herunder navnlig rådgivere uden juridisk uddannelse, muligvis aldrig kunne tegne en forsikring, og denne gruppe vil som følge heraf være afskåret fra at operere på markedet. For andre grupper må det antages, at præmien kan blive så høj, at også disse grupper i vidt omfang vil være afskåret fra at udbyde juridisk rådgivning.

På den anførte baggrund har Justitsministeriet fundet, at der ikke bør stilles forslag om lovpligtig ansvarsforsikring på dette område. Dette er fortsat Justitsministeriets opfattelse.

6. Forbrugerrådet opfordrer i sin henvendelse til, at der enten indføres regler om rådgiveransvar i forslaget om juridiske rådgiveres ansvar, eller at der fremsættes et generelt lovforslag om rådgiveransvar som nævnt i Betænkning nr. 1362 af 1998 om rådgiveransvar. Forbrugerrådet nævner endvidere, at der bør indføres en regel om godtgørelse i de situationer, hvor forbrugeren ikke har lidt et egentligt økonomisk tab, men er kommet i en dårlig position, fordi forbrugeren har handlet i tillid til fejlagtig rådgivning.

Justitsministeriet bemærker i den forbindelse, at lovforslaget indeholder en offentligretlig regulering af de juridiske rådgiveres forhold. Allerede af denne grund bør lovforslaget ikke gennemføre en formueretlig regulering af en juridisk rådgivers erstatningsansvar.

Hertil kommer, at en sådan godtgørelse for skuffet forventning, som Forbrugerrådet foreslår, ville indebære, at den, som har modtaget et forkert råd, stilles bedre end den, som fra starten har modtaget det korrekte råd, selv om de pågældende personer er i fuldstændig samme økonomiske situation efter rådgivningen. En generel godtgørelsesregel vil endvidere kunne medføre en større tilbageholdenhed med at give uformel og billig rådgivning og vejledning til kunder, herunder til kundegrupper, der normalt ikke har råd til at gå til en advokat eller revisor. Endelig ville en sådan regel kunne medføre retsuskikkerhed og blive unødigt processkabende.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør det derfor kun overvejes at fravige princippet om, at erstatning forudsætter et økonomisk tab, hvis der foreligger et ganske særligt behov – og det gør der efter ministeriets opfattelse ikke her.

7. Forbrugerrådet anfører endvidere i sin henvendelse, at en juridisk rådgiver efter rådets opfattelse skal forpligtes til at give et overslag over den samlede pris for den pågældende ydelse, og at såfremt dette overslag ændres efterfølgende, skal dette godkendes skriftligt af forbrugeren. Forbrugerrådet finder det således ikke tilstrækkeligt, at det fremgår af forslagens § 2, stk. 5, at rådgiveren skal angive sin timepris eller eventuelle samlede pris for den pågældende ydelse.

Forbrugerrådet anfører endvidere, at en udbyder, der ikke har mulighed for at oplyse enten timepris eller samlet pris, ikke efter rådets opfattelse bør kunne udbyde sin ydelse.

Forbrugerrådet anfører endelig, at det ikke fremgår tydeligt af lovforslaget, om oplysninger om pris skal fremgå direkte af den indgåede rådgivningsaftale, idet rådet anfører, at der kunne slutes modsætningsvis fra § 2, stk. 3 og 4, hvor det udtrykkeligt er nævnt, at oplysninger om hhv. ansvarsforsikring og uddannelsesmæssig baggrund skal fremgå direkte af rådgivningsaftalen.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør en rådgiver, som kun kan oplyse, på hvilket grundlag prisen for rådgivningen beregnes, ikke afskæres fra at yde juridisk rådgivning. Det skyldes, at nogle rådgivningsydelser kan være af en sådan karakter, at rådgiveren ikke på forhånd har mulighed for at angive sin timepris eller samlede pris for ydelsen, f.eks. i sager, hvor det aftales imellem rådgiveren og forbrugeren, at vederlaget skal fastsættes bl.a. i lyset af sagens udfald.

Det tilføjes, at reglerne om prisoplysninger i lovforslagets § 2, stk. 5, har til formål at sikre forbrugeren et oplyst grundlag for at vurdere, om man ønsker at indgå i et samarbejde med en bestemt rådgiver. Hvis forbrugeren finder, at der knytter sig en stor usikkerhed til spørgsmålet om vederlagets størrelse, kan forbrugeren vælge en anden rådgiver i stedet for.

Det er forudsat, at prisoplysningerne skal indgå i den rådgivningsaftale, som skal indgås på skriftligt grundlag, jf. lovforslagets § 2, stk. 2.

8. Forbrugerrådet foreslår i tilslutning til § 4 i forslaget vedrørende sanktioner for overtrædelse af loven, at der indføres en regel, hvorefter en rådgiver ikke kan kræve et vederlag for sin rådgivning, såfremt rådgiveren f.eks. ikke har overholdt forslaget § 2, stk. 2, om, at der skal udarbejdes en skriftlig aftale med tilhørende informationer.

Justitsministeriet kan i den forbindelse henvise til bemærkningerne ovenfor under pkt. 6, hvor det bl.a. er anført, at lovforslaget indeholder en offentligretlig regulering af de juridiske rådgiveres forhold. En formueretlig regulering, herunder en bestemmelse om at rådgiveren fortaber sit krav på vederlag, hvis der ikke er udarbejdet en skriftlig rådgivningsaftale, bør efter Justitsministeriets opfattelse derfor ikke gennemføres i lovforslaget. Det tilføjes, at en overtrædelse af lovforslagets regler om god skik for juridisk rådgivning kan straffes, jf. lovforslagets § 4, stk. 1. Dette er efter Justitsministeriets opfattelse en tilstrækkelig sanktionering.

9. Forbrugerrådet finder vedrørende klageadgang, at sager om juridisk rådgivning generelt bør kunne indbringes for Forbrugerklagenævnet, og således være undtaget fra kravet om, at vederlaget for en ydelse skal udgøre mindst kr. 800, førend klage vedrørende ydelsen kan indbringes for

nævnet, jf. § 3, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1118 af 12. december 2003 om forbrugerklager. Rådet henviser i denne forbindelse til, at vederlaget for ydelsen ikke er relevant, idet et eventuelt tab for fejlbehæftet ydelse kan være betydeligt højere.

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet en udtalelse fra Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender, som bl.a. anfører følgende:

”Forbrugerrådet foreslår under punkt 9 om klageadgang for sager omfattet af lov om juridisk rådgivning, at der for disse sager skal gælde en generel dispensation fra Forbrugerklagenævnets undergrænse på 800 kr. Sagerne skal således kunne behandles ved nævnet, også selvom vederlaget for ydelsen udgør under 800 kr. Forbrugerrådet mener, at et eventuelt tab for en fejlbehæftet ydelse kan være betydeligt højere, hvorfor vederlaget ikke vil være det relevante tal.

Som det også fremgår af lovforslagets bemærkninger har Forbrugerklagenævnet mulighed for at dispensere fra undergrænsen, f.eks. hvis det skønnes, at forbrugeren kan fremsætte et krav af en vis størrelse over for rådgiveren, og hvor der synes at være stor sandsynlighed for, at forbrugeren kan få medhold i klagen. Derudover kan der dispenseres i tilfælde, hvor sagen er af generel eller principiel interesse, eller hvor en større gruppe af forbrugere har rejst krav over for den samme erhvervsdrivende.

I sager, hvor vederlaget udgør under 800 kr., men hvor forbrugeren samtidig har lidt et tab på grund af rådgivningen, vil der således blive taget udgangspunkt i det samlede beløb i forbindelse med en vurdering om dispensation. Der vil dermed blive taget højde for et eventuelt tab, som forbrugeren har lidt, og der ses derfor ikke at være et behov for en generel dispensation fra undergrænsen i disse sager. Overstiger vederlaget ikke 800 kr. og har forbrugeren ikke derudover lidt et tab, er det vanskeligt at se, at sager omfattet af lov om juridisk rådgivning skulle være af en sådan karakter, der berettiger, at der for disse sager skal gælde en anden undergrænse end for alle andre sager, der indbringes for Forbrugerklagenævnet.

Det bemærkes i den forbindelse, at spørgsmålet om den økonomiske undergrænse for behandling af klager ved Forbrugerklagenævnet blev indgående drøftet under tilblivelsen af lov om forbrugerklager i 2003, hvor den generelle undergrænse blev forhøjet fra 500 kr. til 800 kr. Forhøjelsen skete for at opnå en mere rimelig balance mellem varens/ydelsens værdi og omkostningerne ved klagesagens behandling. Det kan samtidig oplyses, at det i 2005 kostede det offentlige 14,03 mio. kr. at behandle sagerne ved Forbrugerklagenævnet.

Afslutningsvis kan det oplyses, at Forbrugerklagenævnet allerede efter den gældende retstilstand er kompetent til at behandle klager fra forbrugere over juridisk rådgivning, som ydes af erhvervsdrivende uden en offentlig anerkendt uddannelse eller en offentlig autorisation eller beskikkelse. De sager, der har

været indbragt for nævnet, omhandler typisk beløb, der overstiger den nuværende undergrænse.”